

Briuselis, 2018 03 08
COM(2018) 109 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

**„FinTech“ srities veiksmų planas: konkurencingesnis ir novatoriškesnis Europos
finansų sektorius**

IVADAS

„FinTech“ – technologijomis grindžiamos finansinių paslaugų srities inovacijos – per pastaruosius metus labai išplėtotos ir daro didelį poveikį finansinių paslaugų kūrimo ir teikimo būdai. „FinTech“¹ susiformavo finansinių paslaugų srities ir bendrosios skaitmeninės rinkos sankirtoje. Finansų sektorius – didžiausias skaitmeninių technologijų naudotojas ir vienas iš pagrindinių ekonomikos ir visuomenės skaitmeninės transformacijos variklių. Esama reikšmingos sąveikos tarp Komisijos bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos², ES kibernetinio saugumo strategijos³, eIDAS reglamento⁴ ir finansinių paslaugų srities iniciatyvų, kaip antai Vartotojams skirtų finansinių paslaugų veiksmų plano⁵ ir Kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plano laikotarpio vidurio peržiūros⁶.

Nors inovacijos finansų srityje – ne naujiena, į technologijas imta investuoti daug daugiau, o inovacijos kuriamos ir diegiamos daug sparčiau. Šiuo metu yra diejami „FinTech“ sprendimai, pagrįsti skaitmenine atpažintimi, mobiliosiomis programėlėmis, debesijos kompiuterija, didžiųjų duomenų analize, dirbtiniu intelektu, blokų grandinėmis ir paskirstytojo registro technologijomis. Naujos technologijos keičia finansų sektorių, taip pat vartotojų ir įmonių naudojimosi paslaugomis būdą, todėl „FinTech“ pagrįsti sprendimai padeda pagerinti galimybes gauti finansavimą ir padidinti skaitmeniniu būdu susietų piliečių finansinę įtrauktį. „FinTech“ suteikia galimybę vartotojams valdyti padėtį, padeda užtikrinti veiklos veiksmingumą ir toliau didina ES ekonomikos konkurencingumą. „FinTech“ svarbios ir kapitalo rinkų sąjungai. Jos gali padėti stiprinti ir plėsti ES kapitalo rinkas, nes skaitmeniniai, pavyzdžiui, duomenimis grindžiami sprendimai, gali padėti keisti verslo modelius tokiose srityse kaip turto valdymas, investicinis tarpininkavimas ir produktų platinimas⁷.

Dėl „FinTech“ taip pat atsiranda galimybių ir kyla sunkumų teisės aktų reikalavimų laikymosi ir teisės aktais nustatytos priežiūros srityje. „FinTech“ gali palengvinti reikalavimų laikymąsi bei ataskaitų teikimą ir padėti racionalizuoti bei automatizuoti šiuos procesus, be to, jos gali padėti gerinti priežiūrą. Paslaugų teikėjai gali siūlyti reguliuojamoms įmonėms „FinTech“ grindžiamas paslaugas, padedančias laikytis reikalavimų. Tačiau už savo pareigų vykdymą išlieka atsakingos pačios reguliuojamos įmonės. Pavyzdžiui, įmonės, kurios pagal Kovos su pinigų plovimu reglamentą turi laikytis deramo klientų tikrinimo reikalavimų, negali perduoti šių reikalavimų laikymosi atsakomybės išorės paslaugų teikėjams.

Dėl „FinTech“ atsiranda ir sunkumų, pavyzdžiui, kyla kibernetinė rizika, duomenų, vartotojų ir investuotojų apsaugos problemų ir rinkos vientisumo klausimų. **Bendrajame duomenų apsaugos reglamente ir Kovos su pinigų plovimu direktyvoje numatytos pagrindinės apsaugos**

¹ Sąvoka „FinTech“ įvardijamos technologijomis grindžiamos finansinių paslaugų srities inovacijos, galinčios padėti atsirasti naujiems verslo modeliams, taikomosioms programoms, procesams ar produktams ir daryti didelį su tuo susijusį poveikį finansų rinkoms bei įstaigoms ir finansinių paslaugų teikimo būdai. Žr. <http://www.fsb.org/what-we-do/policy-development/additional-policy-areas/monitoring-of-FinTech/>.

² COM(2015) 192 final, *Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija*.

³ JOIN(2017/0450 final, *Atsparumas, atgrasymas ir gynyba: ES kibernetinio saugumo didinimas*.

⁴ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB.

⁵ COM/2017/0139 final, *Vartotojams skirtų finansinių paslaugų veiksmų planas. Geresni produktai, didesnis pasirinkimas*.

⁶ COM(2017) 292 final, *Kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plano laikotarpio vidurio peržiūra*.

⁷ Kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plano laikotarpio vidurio peržiūros dokumentas [pateikiamas čia](#).

priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir tai, kad ES finansų sistemos vientisumo nepažeistų pinigų plovimas ir terorizmo finansavimas. Technologijomis grindžiamoje ES finansų rinkoje būtina visapusiškai taikyti šias pagrindines apsaugos priemones. Kibernetinė rizika mažina pasitikėjimą ir kelia grėsmę finansų sistemos stabilumui. Nuolatiniai saugumo pažeidimai⁸ aiškiai rodo, kad kibernetinės atakos – didėjanti problema. Su tokiais atakomis turėtų būti kovojama ryžtingai, kad nebūtų daromas arba kad būtų mažinamas neigiamas poveikis finansų sektoriui, jo klientams ir finansinių paslaugų vartotojams. Didinti kibernetinį finansų sektoriaus atsparumą nepaprastai svarbu siekiant užtikrinti tinkamą jo apsaugą ir veiksmingą bei sklandų finansinių paslaugų teikimą visoje ES ir siekiant išlaikyti vartotojų ir rinkų pasitikėjimą.

Europos reglamentavimo ir priežiūros sistemos turėtų suteikti ES bendrojoje rinkoje veiklą vykdančioms įmonėms galimybę naudotis finansinėmis inovacijomis ir teikti savo klientams tinkamiausius ir prieinamiausius produktus. Tokiomis sistemomis taip pat turėtų būti užtikrinta aukšto lygio vartotojų bei investuotojų apsauga ir finansų sistemos atsparumas ir vientisumas. Technologinių inovacijų teikiamai naudai labai daug dėmesio skirta jau peržiūrint Mokėjimo paslaugų direktyvą⁹ ir Finansinių priemonių rinkų direktyvą ir reglamentą¹⁰.

Technologinės inovacijos sudarė sąlygas atsirasti naujų rūšių finansiniam turtui, pavyzdžiui, kriptografiniam turtui. Toks kriptografinis turtas ir blokų grandinės technologija, kuriuo jis grindžiamas, teikia daug vilčių finansų rinkų ir infrastruktūros srityje. Esama ir su jų naudojimu susijusios rizikos – kriptografinio turto vertė smarkiai svyruoja, pasitaiko sukčiavimo atvejų, o kriptografinio turto biržų veikla turi trūkumų ir pažeidžiamų vietų. ES lygmeniu jau imtasi veiksmų siekiant mažinti tam tikrą konkrečią riziką. Komisijos parengtoje Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo ataskaitoje¹¹ nurodyta, kad su virtualiosiomis valiutomis, pinigų plovimu ir teroristų finansavimu susijusi grėsmė ir pažeidžiamumas yra dideli arba labai dideli. 2017 m. gruodžio mėn. Europos teisėkūros institucijos susitarė išplėsti Kovos su pinigų plovimu direktyvos¹² taikymo sritį – pradėti taikyti ją ir virtualiųjų valiutų biržoms bei mobiliosios piniginės paslaugų teikėjams. Europos priežiūros institucijos įspėjo apie spekuliacinio tendencijas virtualiųjų valiutų rinkoje ir apie kitą su kriptografiniu turtu susijusią riziką¹³. Visuose įspėjimuose atkreipiamas dėmesys į tai,

⁸ 2016 m. kibernetinės atakos finansų sektoriuje vykdytos 65 proc. dažniau nei bet kuriame kitame sektoriuje. Per jas prasilaužta prie daugiau kaip 200 mln. duomenų įrašų – tai 937 proc. daugiau nei 2015 m., kai prasilaužta prie mažiau kaip 20 mln. įrašų. Šaltinis – 2017 m. balandžio mėn. IBM ataskaita *Security trends in the financial services sector*.

⁹ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2015/2366/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje.

¹⁰ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų ir 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 600/2014 dėl finansinių priemonių rinkų.

¹¹ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos, darančios įtaką vidaus rinkai ir susijusios su tarpvalstybine veikla, vertinimo, COM(2017) 340 *final*, 2017 06 26.

¹² Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos.

¹³ Įspėjimas vartotojams dėl virtualiųjų valiutų EBA/WRG/2013/01 – <https://eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>; EBI nuomonė dėl virtualiųjų valiutų EBA/Op/2014/08 – <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>; įspėjimas ESMA50-157-829 *ESMA alerts investors to the high risks of Initial Coin Offerings* – https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-829_ico_statement_investors.pdf; įspėjimas ESMA50-157-828 *ESMA alerts firms involved in Initial Coin*

kad investuoti į kriptografinį turtą labai rizikinga ir kad investuotojai gali patirti didelių nuostolių ne tik dėl jo vertės svyravimo, bet ir dėl to, kad rinka nėra pakankamai skaidri ir vientisa, o su kriptografiniu turtu susijusių paslaugų teikimo ir prekybos šiuo turtu veikla turi trūkumų ir pažeidžiamų vietų.

Neseniai pateiktoje iniciatyvoje peržiūrėti Europos priežiūros sistemą¹⁴ Komisija pasiūlė reikalauti, kad į visą Europos priežiūros institucijų veiklą įeitų metodiškas dėmesys „FinTech“. Siekiant užtikrinti tinkamą naudojimąsi novatoriškais duomenimis grindžiamomis finansinėmis paslaugomis labai svarbus ir Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas¹⁵, kuris bus pradėtas taikyti 2018 m. gegužės mėn., taip pat Reglamento dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų pasiūlymas¹⁶, kuriuo siekiama sudaryti sąlygas laisvam ne asmens duomenų judėjimui bendrojoje rinkoje. Be to, eIDAS reglamente numatytas tarpvalstybinis elektroninių atpažinties priemonių pripažinimas veiks kaip saugiklis ir padės mažinti su besiformuojančiomis technologijomis susijusią riziką; dėl jo taip pat bus lengviau vykdyti deramo klientų tikrinimo kovojant su pinigų plovimu reikalavimus ir patikimai nustatyti šalių tapatybę skaitmeninėje aplinkoje.

„FinTech“ yra prioritetinė sritis ir tarptautiniu, pavyzdžiui, G 20, lygmeniu. Komisija dalyvauja politinėse diskusijose Finansinio stabilumo taryboje ir kituose tarptautiniuose forumuose. Vis daugiau jurisdikciją turinčių subjektų sukuria konkrečių formų „FinTech“ inovacijoms taikytinas reglamentavimo ir priežiūros sistemas. Ne Europos šalių reguliavimo institucijos daugiausia dėmesio skiria mokėjimo priemonėms bei paslaugoms ir alternatyvioms finansavimo formoms, tokioms kaip sutelktinis finansavimas ir tarpusavio skolinimas. Siekiamos daugiau bendrauti su „FinTech“ kūrėjais, kai kurios priežiūros institucijos (pavyzdžiui, Australijos, Kanados, Jungtinių Valstijų, Honkongo, Singapūro ir Japonijos) įsteigė „FinTech“ centrus. Kelios valdžios institucijos (pavyzdžiui, Australijos, Honkongo, Singapūro ir Kanados) taip pat sukūrė novatoriškoms įmonėms skirtas eksperimentavimo sistemas – apribotas bandomąsias reglamentavimo aplinkas.

Komisija stengiasi atsiliepti į Europos Parlamento¹⁷ ir Europos Vadovų Tarybos¹⁸ raginimus sukurti labiau į ateitį orientuotą reglamentavimo sistemą, kuria būtų atsižvelgiama į skaitmeninimą ir kuria būtų sukurta aplinka, kurioje novatoriški „FinTech“ produktai ir

Offerings (ICOs) to the need to meet relevant regulatory requirements – https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-828_ico_statement_firms.pdf; ESMA, EBA and EIOPA warn consumers on the risks of Virtual Currencies, 2018 m. vasario 16 d. – <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/2120596/Joint+ESAs+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>.

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/european-system-financial-supervision_en#reviewoftheesfs.

¹⁵ Bendroju duomenų apsaugos reglamentu sukuriamą tikrą laisvam asmens duomenų judėjimui palanki bendroji rinka, kurioje užtikrinama aukšto lygio asmens duomenų apsauga. „FinTech“ srityje turi būti visiškai laikomasi taikomų asmens duomenų apsaugos taisyklių.

¹⁶ COM(2017) 495.

¹⁷ Europos Parlamentas paragino Komisiją „laikytis proporcingo, įvairius sektorius apimančio ir holistinio požiūrio į savo veiklą „FinTech“ srityje“ (pranešimas „FinTech“: technologijų įtaka ateities finansų sektoriui“, Ekonomikos ir pinigų politikos komitetas, pranešėja: Cora van Nieuwenhuizen, 2016/2243(INI), 2017 m. balandžio 28 d.).

¹⁸ EUCO 14/17, CO EUR 17, CONCL 5, žr. <http://www.consilium.europa.eu/media/21618/19-euco-final-conclusions-lt.pdf>.

Europos Vadovų Taryba „ragina Komisiją pateikti reikiamas iniciatyvas bendrosioms sąlygoms stiprinti, kad ES galėtų tirti naujas rinkas taikydama rizika grindžiamas radikalias inovacijas ir dar kartą patvirtinti pirmaujančią savo pramonės vaidmenį“ (2017 m. spalio 19 d.).

sprendimai galėtų būti greitai pateikiami visoje ES, kad būtų naudojamos bendrosios rinkos masto ekonomija, nedarant neigiamo poveikio finansiniam stabilumui ar vartotojų ir investuotojų apsaugai.

Remdamasi 2017 m. kovo–birželio mėn. vykusių viešų konsultacijų¹⁹ išvadomis ir atsižvelgdama į jau pateiktas iniciatyvas, Komisija mano, kad šiuo metu nėra rimtų priežasčių ES lygmeniu imtis plataus masto teisėkūros ar reglamentavimo veiksmų ar reformos. Tačiau yra pagrindo ES imtis tam tikrų tikslinių iniciatyvų, kad būtų tinkamai atsižvelgta į skaitmeninimą finansų sektoriuje.

1. SĄLYGŲ NOVATORIŠKIEMS VERSLO MODELIAMS IŠPLISTI ES MASTU SUDARYMAS

1.1. Sąlygų novatoriškiems verslo modeliams išplisti visoje ES sudarymas nustatant aiškius ir nuoseklius licencijų išdavimo reikalavimus

Finansų sektoriuje veiklos leidimai įmonėms išduodami ir įmonių priežiūra vykdoma atsižvelgiant į jų veiklą, paslaugas ar produktus, nesvarbu, kokiomis – tradicinėmis ar novatoriškomis – priemonėmis jos tas paslaugas teikia. Priklausomai nuo to, kokias paslaugas ir produktus jos siūlo, veiklos leidimai įmonėms gali būti išduodami ir jos gali būti reguliuojamos pagal ES arba pagal nacionalinę teisę, arba joms gali būti netaikomas joks būtent su finansinėmis paslaugomis susijęs reglamentavimas.

Veiklos leidimų išdavimo reikalavimai suteikia galimybę vykdyti veiksmingą paslaugų teikėjų priežiūrą, kurios tikslas – užtikrinti rinkų stabilumą, vientisumą ir sąžiningumą. Jais taip pat užtikrinama vartotojų ir investuotojų apsauga. Be to, vienodos veiklos sąlygos suteikia tinkamai veiklos leidimus gavusioms ir savo buveinės valstybėje narėje prižiūrimoms ES finansinių paslaugų įmonėms galimybę naudotis Europos pasu. Šis pasas suteikia tokioms įmonėms galimybę teikti paslaugas visose kitose valstybėse narėse ir plėstis visoje ES bendrojoje rinkoje.

Konsultacijų dėl „FinTech“ dalyviai nurodė manantys, kad dauguma novatoriškų verslo modelių galėtų veikti pagal dabartines ES taisykles, nes ES teisinėje sistemoje numatyta galimybė išduodant veiklos leidimus laikytis proporcingumo principo.

Tačiau priežiūros institucijos gali pasirinkti taikyti skirtingas ES teises sistemas ir laikytis nevienodo požiūrio į proporcingumo principo taikymą išduodant novatoriškais verslo modeliais pagrįstos veiklos²⁰ leidimus. Veiklos leidimų išdavimo ir registracijos tvarkos skirtumai²¹ Europos bankininkystės institucijos yra nurodyti kaip sritis, kuriai reikia skirti daugiau dėmesio. Panašias tendencijas pastebėjo EIOPA²². Europos Centrinis Bankas (ECB) taip pat neseniai paskelbė konsultacijas dėl Prašymų išduoti veiklos leidimus „FinTech“ kredito įstaigoms vertinimo gairių²³.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/finance-consultations-2017-fintech_en.

²⁰ Pavyzdys – interneto platformos, kuriose vykdoma tarpininkavimo, tarpusavio draudimo, virtualiųjų valiutų, automatizuoto konsultavimo investicijų klausimais, pradinio kriptomonetų platinimo ir kt. veikla.

²¹ <https://www.eba.europa.eu/-/eba-publishes-a-discussion-paper-on-its-approach-to-FinTech>.

²² <https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/Sixth%20Consumer%20Trends%20report.pdf>.

²³ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ssm.pr170921.en.html>.

Naujos finansinės paslaugos kartais ne visiškai patenka į esamos ES reglamentavimo sistemos taikymo sritį; tai pasakytina apie pradedančiosioms ir veiklą plečiančioms įmonėms skirtą sutelktinio ir tarpusavio finansavimo veiklą. Daugelis konsultacijų dėl „FinTech“ dalyvių pabrėžė, kad investicijomis, skolinimu ar paskolomis grindžiamo sutelktinio finansavimo veiklai praverstų pagrįsta ir proporcinga ES reglamentavimo sistema. 11 valstybių narių jau nustatė būtent šiai veiklai taikytinas sistemas – šios dažnai prieštarauja vienos kitoms ir trukdo plėtotis sutelktinio finansavimo paslaugų bendrajai rinkai. Tai, kad nėra bendros ES sistemos, taip pat trukdo sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjams plėsti savo veiklą bendrojoje rinkoje daugiausia dėl to, kad skirtingose šalyse taikomi priežiūros ir reglamentavimo principai prieštarauja vieni kitiems. Šiame veiksmų plane siūlomoje ES sistemoje bus nustatyta išsami Europos paso mechanizmo tvarka, skirta rinkos dalyviams, nusprendusiems tapti Europos sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjais. Šioje sistemoje bus numatyta priemonių, kuriomis sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjai bus skatinami plėsti veiklą, ir kartu užtikrinta pakankama investuotojų ir projektų savininkų apsauga.

Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų nustatyti „FinTech“ įmonėms sunkumų keliantys licencijų išdavimo reikalavimų skirtumai. Galimi tolimi veiksmai:

- paaiškinti šioms paslaugoms taikomą ES teisinę sistemą;
- įvertinti, ar reikia nustatyti ES teisinę sistemą, kuri būtų taikoma naujiems novatoriškiems verslo modeliams, ir
- teikti gaires nacionalinėms priežiūros institucijoms siekiant užtikrinti, kad atskirose valstybėse narėse būtų taikomas panašesnis reglamentavimas.

Be to, priežiūros institucijų akiratyje – su kriptografiniu turtu susiję rinkos pokyčiai ir nauja veiklos sritis – pradinis kriptomonetų platinimas (PKP). Tai – naujas lėšų rinkimo būdas naudojant virtualiąsias monetas ar žetonus. Nors prekyba tokiais virtualiaisiais žetonais įmonėms gali būti naujas ir novatoriškas lėšų rinkimo būdas, ji gali kelti ir akivaizdžią riziką investuotojams. Dėl spekuliacinio pobūdžio investicijų į kriptografinį turtą ir PKP žetonus investuotojams kyla didelė rinkos rizika ir sukčiavimo grėsmė, taip pat kyla pavojus kibernetiniam saugumui, susijęs su biržomis ir paslaugų teikėjais, kurie sudaro investuotojams sąlygas pirkti kriptografinį turtą ir virtualiuosius žetonus, juos laikyti ar jais prekiauti. 2017 m. lapkričio mėn. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) paskelbė du pareiškimus²⁴, siekdama informuoti investuotojus apie galimą tam tikros PKP veiklos keliamą riziką ir priminti PKP veikloje dalyvaujančioms įmonėms, kad šiai veiklai, priklausomai nuo konkrečios jos struktūros ir ypatybių, gali būti taikomi esami ES teisės aktai. ES ir viso pasaulio valdžios institucijos šiuo metu vertina PKP veiklą ir bando nustatyti, koks reglamentavimas galėtų būti jai taikomas, o Kinija ir Pietų Korėja šią veiklą uždraudė.

Pastaraisiais mėnesiais kriptografinio turto kaina sparčiai didėjo, o jo vertė smarkiai svyravo, todėl būtina geriau suprasti su jo naudojimu susijusią riziką bei galimybes ir tai, koks ES reglamentavimas taikytinas. Tačiau su kriptografiniu turtu bei virtualiaisiais žetonais susijusi veikla gali ir nepatekti į reglamentavimo sritį, taigi jai gali būti netaikomi reglamentavimu nustatyti skaidrumo, valdymo ir investuotojų apsaugos tikslai. 2018 m. vasario mėn. trys Europos priežiūros institucijos, atsižvelgdamos į Europos Komisijos prašymą, paskelbė

²⁴ <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-highlights-ico-risks-investors-and-firms>, 2017 m. lapkričio 13 d.

bendrą įspėjimą investuotojams ir naudotojams apie riziką, susijusią su kriptografinio turto pirkimu²⁵. Ketvirtosios kovos su pinigų plovimu direktyvos pakeitimai, dėl kurių Europos Parlamentas ir Taryba susitarė 2017 m. gruodžio mėn., taip pat padės sumažinti anonimiškumą ir pagerinti operacijų atsekamumą, nes bus reikalaujama, kad Europos Sąjungoje veikiančios kriptografinio turto biržos ir depozicinės mobiliosios piniginės paslaugų teikėjai nustatytų klientų tapatybę ir deramai juos tikrintų.

Būtina įvertinti, ar dabartinė ES reglamentavimo sistema yra tinkama taikyti pradinio kriptomonetų platinimo veiklai ir kriptografiniam turtui apskritai. Viena vertus, turėtų būti siekiama užtikrinti, kad, laikydamosi sąžiningos ir skaidrios sistemos, ES įmonės, investuotojai ir vartotojai galėtų naudotis šių technologinių naujovių teikiamais pranašumais, kad Europa imtų pirmauti naujų būdų, kaip greitai finansuoti augančias įmones, kūrimo srityje. Kita vertus, turėtų būti deramai atsižvelgta į riziką, kuri gali kilti finansiniam stabilumui, rinkos vientisumui, investuotojų bei vartotojų apsaugai ir asmens duomenų apsaugai, taip pat į galimą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką. Kriptografinis turtas – pasaulinis reiškinys, todėl bus labai svarbu, kad, pavyzdžiui, G 20, Finansinio stabilumo taryba ir tarptautinės finansinius standartus nustatančios institucijos, tarptautiniu mastu koordinuotų veiksmus ir užtikrintų jų nuoseklumą. Bendradarbiaudama su priežiūros ir reguliavimo institucijomis, sektoriaus atstovais ir pilietine visuomene (tiek ES viduje, tiek su tarptautiniais partneriais), Komisija stengsis nustatyti galimus tolesnius tinkamus veiksmus.

1 langelis

- 1. Kartu su šiuo komunikatu Komisija teikia ES reglamento dėl investicijomis ir skolinimu grindžiamo sutelktinio finansavimo paslaugų verslui teikėjų pasiūlymą. Pasiūlymu siekiama nustatyti tinkamą ir proporcingą reglamentavimo sistemą, kurioje numatyta išsami paso mechanizmo tvarka suteiktų tarpvalstybiniu mastu norinčioms veikti sutelktinio finansavimo platformoms tai daryti, prižiūrimoms vieno bendro priežiūros subjekto.**
- 2. Komisija ragina Europos priežiūros institucijas iki 2019 m. pirmo ketvirčio pabaigos surinkti informaciją apie šiuo metu novatoriškiems „FinTech“ verslo modeliams taikomus veiklos leidimų ir licencijų išdavimo metodus. Visų pirma jos turėtų išnagrinėti, kaip nacionalinės valdžios institucijos taiko finansinių paslaugų teisės aktuose nustatytus proporcingumo ir lankstumo principus. Kai tikslinga, Europos priežiūros institucijos turėtų pateikti gairių dėl metodų ir procedūrų arba pateikti Komisijai rekomendacijų dėl reikiamo ES finansinių paslaugų teisės aktų pritaikymo.**
- 3. 2018 m. Komisija kartu su Europos priežiūros institucijomis, Europos Centrinio Banku, Finansinio stabilumo taryba ir kitomis tarptautinėmis standartų nustatymo institucijomis toliau stebės pokyčius kriptografinio turto ir pradinio kriptomonetų platinimo srityse. Įvertinusi riziką, galimybes ir taikomos reglamentavimo sistemos tinkamumą, Komisija nuspręs, ar reikia imtis ES lygmens reglamentavimo veiksmų.**

²⁵ ESMA, EBA and EIOPA warn consumers on the risks of Virtual Currencies, 2018 m. vasario 16 d. – <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/2120596/Joint+ESAs+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>.

1.2. Rinkos dalyvių konkurencijos ir bendradarbiavimo stiprinimas taikant bendrus standartus ir sąveikius sprendimus

Kuriant ir teikiant finansines paslaugas būtinas skirtingose vertės grandinės vietose esančių veiklos vykdytojų bendradarbiavimas ir bendravimas. ES masto „FinTech“ rinkos potencialas nebus visiškai išnaudojamas, jei nebus parengti atvirieji standartai, dėl kurių stiprėja konkurencija, gerėja sąveikumas, o rinkos dalyviams tampa lengviau keistis duomenimis ir su jais susipažinti.

Yra įvairių sąveikumo užtikrinimo būdų. Įmonės ar technologijų tiekėjai gali sukurti *ad hoc* sąsajas, o kitos susijusios šalys prie jų prisitaikyti. Kitas metodas – pasiekti susitarimą dėl visai rinkai taikytinų sąveikumo standartų. Tokiu atveju paslaugų teikėjai nebeturėtų skirti tiek daug pastangų keitimuisi duomenimis su skirtingomis platformomis. Remiantis Reglamentu (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, nustatant standartus turėtų būti remiamasi atvirumo, skaidrumo ir sutarimo principais. Kad standartai būtų palankūs konkurencijai, turėtų būti neribojamas dalyvavimas juos rengiant, o standarto patvirtinimo procedūra turėtų būti skaidri ir suteikti suinteresuotiesiems subjektams galimybę veiksmingai susipažinti su standartizavimo darbu. Turėtų būti sudarytos sąžiningos, pagrįstos ir nediskriminacinės sąlygos veiksmingai naudotis standartu.

Dauguma konsultacijų dėl „FinTech“ dalyvių pabrėžė, kad visų pirma labai svarbu rengti standartus, skatinti juos patvirtinti ir užtikrinti sistemų sąveikumą. Pageidautina, kad procesui vadovautų sektoriaus atstovai ir rinkos dalyviai ir kad būtų rengiami ne vietos ar regioniniai, o pasauliniai standartai. Labiau standartizuoti visų pirma reikia blokų grandinės ir (arba) paskirstytojo registro technologijas, programų sąsajas ir tapatybės duomenų tvarkymą. Įdomus bandomasis atvejis yra 2018 m. sausio mėn. pradėta taikyti peržiūrėta Mokėjimo paslaugų direktyva: joje reikalaujama, kad bankai sukurtų tinkamus ryšių kanalus, reikalingus, kad „FinTech“ įmonės galėtų teikti savo paslaugas, grindžiamas prieiga prie mokėjimo sąskaitų. Standartizuotos programų sąsajos padėtų sudaryti vienodas sąlygas teikti naujas ir patobulintas paslaugas išties atviroje aplinkoje, kartu išlaikant aukštus asmens duomenų ir vartotojų apsaugos standartus.

2 langelis

- 1. Palaikydama ryšius ir bendradarbiaudama su pagrindinėmis standartų nustatymo įstaigomis, tokiomis kaip Europos standartizacijos komitetas ir Tarptautinė standartizacijos organizacija, be kita ko, blokų grandinių srityje, Komisija padės iki 2018 m. ketvirto ketvirčio pabaigos suformuoti labiau suderintus požiūrius į „FinTech“ skirtus standartus.**
- 2. Komisija skatina ir remia bendras rinkos dalyvių pastangas iki 2019 m. vidurio sukurti standartizuotas Mokėjimo paslaugų direktyvą ir Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą atitinkančias programų sąsajas, kurios sudarytų Europos atviros bankininkystės ekosistemos, apimančios mokėjimo ir kitas sąskaitas, pagrindą.**

1.3. Palankesnių sąlygų rasti novatoriškiems verslo modeliams visoje ES sudarymas sukuriant pagalbos novatoriams struktūras

Novatoriškos įmonės pateikia rinkai naujų produktų arba sugalvoja, kaip teikti gerai žinomas paslaugas novatoriškomis formomis arba konkurencingesnėmis kainomis. Novatoriai turi turėti galimybę kuo labiau išplėsti savo paslaugų naudotojų bazę, kad galėtų naudotis masto ekonomija. Kad galėtų išnaudoti visas bendrosios rinkos teikiamas galimybes, novatoriai turėtų turėti galimybę naudotis Europos pasu. Tam būtina atitikti teisės aktų reikalavimus, o tai gali būti sudėtinga. Tai visų pirma pasakytina apie įsisteigusias naujas įmones ir apie įmones, naudojančias novatoriškas technologijas ar modelius, kurie gali skirtis nuo standartinės praktikos, taikytos taisyklių priėmimo metu.

Keblumų dėl novatoriškų metodų ir technologijų kyla ir finansų priežiūros institucijoms, kai jos turi nuspręsti, ar išduoti veiklos leidimą įmonei arba tam tikros veiklos leidimą, ir priimti sprendimą dėl savo priežiūros pareigų vykdymo būdo. Iš Komisijos paskelbtų viešų konsultacijų dalyvių atsakymų matyti, kad priežiūros institucijos labai nori geriau suprasti naujausias „FinTech“ tendencijas ir užmegzti glaudesnius ryšius su įmonėmis ir kitais technologijų tiekėjais.

13 ES valstybių narių sukūrė pagalbos „FinTech“ įmonėms struktūras (inovacijų centrus²⁶ arba apribotas bandomąsias reglamentavimo aplinkas²⁷), kurių tikslas – teikti bendro pobūdžio konsultacijas leidimų išdavimo procedūroje dalyvaujančioms įmonėms. Tai padeda tokioms įmonėms greičiau patekti į rinką ir geriau suprasti taisykles bei priežiūros institucijų lūkesčius. Pagalbos struktūrose gali būti konsultuojamos ir įsisteigusios finansų įstaigos. Tokie metodai suteikia priežiūros institucijoms galimybę gauti svarbios informacijos, padedančios joms geriau suprasti novatoriškus verslo modelius ir rinkos pokyčius ankstyvuoju etapu.

Apribotos bandomosios reglamentavimo aplinkos koncepcija platesnė nei inovacijų centro idėja, nes yra sukurama aplinka, kurioje priežiūra pritaikoma prie novatoriškų įmonių ar paslaugų. Nacionalinės kompetentingos institucijos turi taikyti atitinkamus ES finansinių paslaugų teisės aktus. Tačiau šiose taisyklėse yra numatyta galimybė savo nuožiūra taikyti jose nustatytus proporcingumo ir lankstumo principus. Tai gali būti ypač naudinga technologinių inovacijų srityje.

Viešose konsultacijose dalyvavę sektoriaus atstovai palaiko apribotų bandomųjų aplinkų principą. Nacionalinių valdžios institucijų nuomonės skiriasi: kai kurios priežiūros institucijos mano, kad tokios iniciatyvos neįeina į jų kompetenciją; apribotų bandomųjų aplinkų idėją palaikančios priežiūros institucijos, priešingai, mano, kad panašių iniciatyvų turėtų imtis ir kiti. Jei priežiūros institucijos laikytųsi vienodo požiūrio, tai paskatintų inovacijų diegimą visoje ES bendrojoje rinkoje.

²⁶ Žr. EBA/DP/2017/02: „Inovacijų centras – institucinė struktūra, kurioje reguliuojamos arba nereguliuojamos (t. y. veiklos leidimo neturinčios) įmonės bendrauja su kompetentinga institucija: aptaria su „FinTech“ susijusius klausimus (keičiasi informacija ir nuomonėmis ir kt.), stengiasi išsiaiškinti, ar verslo modeliai atitinka reglamentavimo sistemą, ir aiškinasi reglamentavimo ir (arba) licencijų išdavimo reikalavimus (t. y. individualiai konsultuojasi dėl taikomų taisyklių aiškinimo).“

²⁷ Žr. EBA/DP/2017/02: „Apribota bandomoji reglamentavimo aplinka – kontroliuojama aplinka, kurioje finansų įstaigos ir ne finansų įmonės gali tam tikrą laikotarpį, padedamos valdžios institucijos, bandyti novatoriškus „FinTech“ sprendimus. Tai suteikia joms galimybę saugioje aplinkoje patikrinti ir išbandyti savo verslo modelį.“

EBI, EIOPA ir ESMA neseniai surinko informaciją apie įvairiose ES šalyse šiuo metu veikiančias pagalbos novatoriams struktūras. Komisija palankiai vertintų tolesnes pastangas nustatyti įvairiose ES šalyse taikomą geriausią praktiką ir bendrus inovacijų centrams ir apribotoms bandomosioms reglamentavimo aplinkoms taikytinus principus ir kriterijus. Kiti galimi tolimi veiksmai: skatinti inovacijų centrų steigimą visose valstybėse narėse ir koordinuoti jų veiklą. Tai gali paskatinti apsvarstyti galimybę sukurti ES eksperimentavimo sistemą, skirtą naujoms technologijoms diegti ir prie jų prisitaikyti.

3 langelis

- 1. Atsižvelgdama į tai, kad Europos priežiūros institucijos neseniai surinko informaciją apie nacionalinių priežiūros institucijų sukurtas pagalbos „FinTech“ įmonėms struktūras, Komisija ragina Europos priežiūros institucijas atlikti tolesnę analizę iki 2018 m. ketvirto ketvirčio pabaigos nustatyti geriausią šios srities praktiką ir, kai tikslinga, parengti gairių dėl šių pagalbos struktūrų.**
- 2. Komisija ragina kompetentingas valstybių narių ir ES institucijas imtis iniciatyvų, kuriomis būtų siekiama, remiantis ta geriausia praktika, sudaryti palankesnes sąlygas inovacijoms, ir ragina Europos priežiūros institucijas sudaryti palankesnes sąlygas bendradarbiauti priežiūros klausimais, be kita ko, koordinuoti ir skleisti su novatoriškomis technologijomis susijusią informaciją, kurti ir valdyti inovacijų centrus bei apribotas bandomąsias reglamentavimo aplinkas ir derinti priežiūros metodus.**
- 3. Remdamasi Europos priežiūros institucijų atliktu darbu, Komisija iki 2019 m. pirmo ketvirčio pabaigos pateiks geriausios su apribotomis bandomosiomis reglamentavimo aplinkomis susijusios praktikos ataskaitą.**

2. TECHNOLOGINIŲ INOVACIJŲ DIEGIMO FINANSŲ SEKTORIUJE RĖMIMAS

2.1. Mūsų taisyklių tinkamumo peržiūra ir naujoms technologijoms taikomų apsaugos priemonių užtikrinimas finansų sektoriuje

Vienas iš principų, kuriais politikoje vadovaujasi Komisija, yra technologinis neutralumas.

Tačiau ES taisyklės, kurios priimtos iki novatoriškų technologijų atsiradimo, gali praktikoje ne visada jų atžvilgiu būti technologiškai neutralios. Pavyzdžiui, viešų konsultacijų respondentai pranešė apie reikalavimus informaciją pateikti popieriuje arba pirmenybę tokiai pateikimo formai, arba kad reikia atvykti asmeniškai. Kliūtimi „FinTech“ sprendimams laikyta ir tai, kad nėra aiškių ir suderintų procesų, kaip atpažinti vartotojus ir įmones internete, griežtai laikantis kovos su pinigų plovimu ir duomenų apsaugos taisyklių. Respondentai taip pat skundėsi, kad, atsižvelgiant į bankams galiojančias rizikos ribojimo taisykles, investuoti į programinę įrangą ne taip apsimoka, nes ES bankai investicijas į programinę įrangą turi išskaičiuoti iš savo reguliuojamojo kapitalo, o Jungtinėse Valstijose bankams taikoma palankesnė tvarka.

Į kai kurias šių problemų Komisija jau atsižvelgė. Vartotojams skirtų finansinių paslaugų veiksmų plane²⁸ Komisija paskelbė ketinanti palengvinti tarpvalstybinį elektroninės atpažinties ir nuotolinių kliento pažinimo procesų pripažinimą. Tuo siekiama sudaryti sąlygas bankams skaitmeniniu būdu atpažinti klientus laikantis kovos su pinigų plovimu ir duomenų apsaugos taisyklių, visapusiškai pasinaudojant pagal eIDAS reglamentą numatytais elektroninės atpažinties ir tapatumo nustatymo priemonėmis. Siekdama palengvinti elektroninės atpažinties naudojimą ir tapatumo nustatymą, Komisija sukūrė²⁹ specialią elektroninės atpažinties ir nuotolinių kliento pažinimo procesų klausimams skirtą ekspertų grupę. Diegiant revoliucingąsias technologijas, tokias kaip paskirstytojo registro technologijos ir dirbtinis intelektas, gali kilti papildomų reglamentavimo iššūkių. Reikėtų išspręsti reikalavimų teikti informaciją popieriuje problemą. Atsakymuose į viešų konsultacijų klausimus išreikštas susirūpinimas, kad galiojančios taisyklės gali užkirsti kelią naudoti tokias technologijas arba jų naudojimą apriboti, pavyzdžiui:

- blokų grandine pagrįstos taikomosios programos gali kelti jurisdikcijos klausimų dėl taikytinos teisės ir atsakomybės klausimų;
- gali prireikti išaiškinti išmaniųjų sutarčių teisinį galiojimą ir galimybę užtikrinti vykdymą;
- esama netikrumo, koks PKP teisinis statusas ir kokios taisyklės jam galioja, kaip jau minėta 1.1 punkte;

Norint įvertinti, kiek finansinių paslaugų teisinė sistema technologiškai neutrali ir pajėgi sudaryti sąlygas „FinTech“ inovacijoms arba prie jų pritaikytina, reikalinga tolesnė analizė. Lygiagrečiai būtina užtikrinti finansinį stabilumą, vartotojų ir investuotojų apsaugą, kovos su pinigų plovimu reikalavimų vykdymą ir teisės aktų vykdymo užtikrinimą.

4 langelis

Komisija sukurs ekspertų grupę, ir ši iki 2019 m. antro ketvirčio pabaigos įvertins, ar finansinių paslaugų reglamentavimo sistemoje esama nepateisinamų reglamentavimo kliūčių finansinėms inovacijoms.

2.2. Kliūčių teikti debesijos paslaugas šalinimas

Debesijos kompiuterija gali padidinti skaitmeninės infrastruktūros, kuri padeda teikti finansines paslaugas, veiksmingumą. Duomenų apdorojimo ir talpinimo paslaugas įsigydamos iš debesijos paslaugų teikėjų įmonės sumažina prieglobos, infrastruktūros ir programinės įrangos kaštus. Kartu užsakomosios paslaugos gali padėti racionaliau naudoti IT išlaidas ir užtikrinti geresnius rezultatus, didesnę lankstumą ir prisitaikymą.

Reguliuojamos įmonės, kurios užsako paslaugas iš debesijos paslaugų teikėjų, privalo laikytis visų teisinių reikalavimų, pavyzdžiui, dėl tinkamo rizikos valdymo, duomenų apsaugos ir priežiūros institucijų atliekamos tinkamos priežiūros. Komisijos konsultacijose dalyvavę suinteresuotieji subjektai išreiškė susirūpinimą, kad neturint tikrumo, ko tikisi finansų priežiūros institucijos, debesijos paslaugų naudojama mažiau. Toks netikrumas kyla

²⁸ COM(2017) 139 *final*.

²⁹ 2017 m. gruodžio 14 d. Komisijos sprendimas C(2017) 8405.

pirmiausia dėl nesuderintų nacionalinių taisyklių ir skirtingo užsakomųjų paslaugų taisyklių aiškinimo³⁰.

Europos bankininkystės institucija neseniai paskelbė rekomendacijas dėl veiklos perdavimo debesijos paslaugų teikėjams³¹. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija, kuriai priklauso tiesioginės kredito reitingų agentūrų ir sandorių duomenų saugyklų priežiūros funkcija, nagrinėja šiuos klausimus ir ketina 2018 m. išaiškinti, kokių reikalavimų turi laikytis veiklą debesijos paslaugų teikėjams perduodančios įmonės. Veiklos perdavimą debesijos paslaugų teikėjams, kiek tai susiję su draudimo technologijomis („InsurTech“), įgaliota svarstyti Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija. Vis dėlto klausimui reikia daugiau dėmesio, nei numatyta esamose iniciatyvose. Papildomo tikrumo būtų galima tikėtis tuo atveju, jei Europos priežiūros institucijos su priežiūra susijusius lūkesčius išdėstytų oficialiose gairėse³².

Komisijos pasiūlymu dėl reglamento, kuriuo nustatomi laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindai, siekiama pašalinti nepateisinamus duomenų vietos nustatymo apribojimus ir taip išspręsti vieną iš pagrindinių nustatytų problemų. Pasiūlyme taip pat sprendžiamos kitos su debesija susijusios problemos, pavyzdžiui, debesijos paslaugų teikėjams neleidžiama susaistyti pardavėjo. Siekdama, kad siūlomo reglamento aspektus, susijusius konkrečiai su debesijos paslaugų naudojimu, įgyvendinti būtų lengviau, Komisija 2018 m. suburs atitinkamus suinteresuotuosius subjektus – debesijos paslaugų naudotojus ir teikėjus ir priežiūros institucijas.

³⁰ „FinTech“ konsultacijų respondentai pasiūlė standartizuotuose sutartiniuose debesijos ir finansinių paslaugų teikėjų susitarimuose labiau atsižvelgti į jų sektoriams taikomus reglamentavimo suvaržymus, tokius kaip įsipareigojimai atlikti auditą ar patikrinimų vietoje reikalavimai. Kita respondentų nurodyta didelė kliūtis – viešosios valdžios institucijų nustatyti duomenų vietos nustatymo apribojimai. Kadangi debesijos paslaugų rinka itin koncentruota, finansų įstaigos ir priežiūros institucijos taip pat kalbėjo apie riziką tapti labai priklausomais nuo nedidelio skaičiaus už ES ribų esančių paslaugų teikėjų ir poreikį apsaugoti Europos finansų įstaigas nuo tiekėjų susaistymo.

³¹ EBA/REC/2017/03, *Recommendations on outsourcing to cloud service providers*, 2017 m. gruodžio mėn., [skelbiama čia](#).

³² Kalbant apie asmens duomenų apsaugos teisės aktų reikalavimus, duomenų apsaugos priežiūros institucijų metodų koordinavimas jau reglamentuojamas pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą.

5 langelis

1. Komisija ragina Europos priežiūros institucijas iki 2019 m. pirmo ketvirčio pabaigos išnagrinėti, ar reikia parengti veiklos perdavimo debesijos paslaugų teikėjams gaires.
2. Atsižvelgdama į komunikatą „Europos duomenų ekonomikos kūrimas“, Komisija ragina debesija suinteresuotus subjektus kurti tarpsektorinius savireguliacijos elgesio kodeksus, kurie sudarytų palankesnes sąlygas keisti debesijos paslaugų teikėjus. Komisija taip pat ragins finansų sektoriaus atstovus sudaryti sąlygas lengviau perkelti duomenis, be kita ko, iš vienos finansų įstaigos į kitą.
3. Tokiame kontekste Komisija skatins ir padės rengti standartines finansų įstaigų sudaromų sutarčių dėl užsakomųjų debesijos paslaugų sąlygas, pasinaudodama skirtingiems sektoriams priklausančių suinteresuotųjų subjektų įdirbiu, prie kurio ji jau prisidėjo, ir užtikrindama finansų sektoriaus dalyvavimą šiame procese. Šį darbą turėtų atlikti įmonių grupė, kurią apylygiai sudarytų finansų sektoriaus ir debesijos paslaugų teikėjų atstovai. Visų pirma reikėtų spręsti audito ir atskaitomybės reikalavimų arba veiklos, kurią ketinama perduoti išorės paslaugų teikėjams, reikšmingumo nustatymo klausimus.

2.3. ES blokų grandinės iniciatyva, sudaranti sąlygas taikyti „FinTech“ sprendimus

Blokų grandinės ir paskirstytojo registro technologijos veikiausiai atneš esminių permainų: kis keitimosi ir dalijimosi informacija ar turtu, jų patvirtinimo ir priėjimo prie jų skaitmeniniais tinklais būdai. Jos tikriausiai bus toliau plėtojamos artimiausiais metais ir taps svarbiu skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės dėmeniu.

Svarbu nesusipainioti blokų grandinės technologijų ir kriptografinio turto (minėto anksčiau), kuris tėra viena blokų grandinių taikymo sritis. Blokų grandinę galima pritaikyti daugelyje įvairių sektorių sričių, o ne vien tik kriptografiniam turtui ar apskritai „FinTech“ reikmėms.

Finansų sektorius blokų grandinės galimybes tyrė aktyviausiai ir yra sukaupęs daug koncepcijos pagrįstumo įrodymų ir atlikęs bandomųjų projektų įvairiose srityse, tokiose kaip mokėjimai, vertybiniai popieriai, indėliai ir skolinimas, kapitalo didinimas, investicijų valdymas, rinkos aptarnavimas (angl. *market provisioning*), prekyba vertybiniais popieriais ir veiksmai po sandorio sudarymo, prekybos finansavimas ir ataskaitų teikimas, pavyzdžiui, „RegTech“.

Pasinaudojant paskirstytojo registro technologijomis ir blokų grandinėmis ir taip sukūrus naują infrastruktūrą ir procesus, galima pasiekti gerokai didesnę paprastumą ir veiksmingumą. Šios technologijos gali tapti būsimos finansinių paslaugų infrastruktūros ašimi. Norint, kad paveikliausi pritaikymo būdai būtų sėkmingai įdiegti ir atneštų naudos, reikės glaudaus tradicinių bendrovių, novatorių ir reguliavimo įstaigų bendradarbiavimo. Galimų pritaikymo būdų labai daug ir jie turi būti atidžiai stebimi.

Nors blokų grandinės technologijos tebėra ankstyvame etape, reikia svarstyti nemažai iššūkių ir rizikos aspektų. 2018 m. vasario mėn. dvejiems metams sukurtas ES blokų grandinės stebėjimo centras ir forumas³³ siekia stebėti tendencijas ir pokyčius, telkti ekspertines žinias, kurių reikia sprendžiant sektorinius ir tarpsektorinius klausimus, ieškoti bendrų sprendimų ir nagrinėti tarpvalstybinius blokų grandinės naudojimo atvejus. Europos Parlamentas taip pat pritarė Europos finansinio skaidrumo vartų iniciatyvai – bandomajam projektui, kuriame naudojant paskirstytojo registro technologiją bus palengvinta prieiga prie informacijos apie visas biržines bendroves reguliuojamose vertybinių popierių rinkose Skaidrumo direktyvos³⁴ kontekste. Šia iniciatyva siekiama padidinti ES reguliuojamų rinkų skaidrumą, skatinti rinkos integraciją ir likvidumą, vadovaujantis kapitalo rinkų sąjungos tikslais. Europos Komisija taip pat inicijavo, pavyzdžiui, pramonės transformacijoms skirtą blokų grandinę (#Blockchain4EU) ir koncepcijos, kaip naudoti blokų grandinę siekiant geriau surinkti akcizus, pagrįstumo įrodymą.

Atsižvelgdama į blokų grandinės universalumą – jos naudojamos ne vien finansinių paslaugų, bet galbūt visuose ekonomikos ir visuomenės sektoriuose, Komisija jau ėmėsi priemonių ES blokų grandinės iniciatyvai sukurti – įsteigė ES blokų grandinės stebėjimo centrą ir forumą. Pagal šią tarpsektorinę iniciatyvą siūlomi veiksmai, finansavimo priemonės ir sistema. Visa tai leis didinti mastą, kurti valdymo modelį, rengti standartus, remti sąveiką ir, tikimasi, sudarys finansų sektoriui sąlygas anksti įdiegti šią technologiją, o kartu su kitais šio veiksmų plano veiksmais (konkrečiai, ES finansų srities teisės aktų tinkamumo patikra) – padidinti Europos konkurencingumą ir pirmavimą technologijų srityje. Įgyvendinant iniciatyvą taip pat bus pasinaudota programos „Horizontas 2020“ finansuotais bandomaisiais veiksmais, ir 2018–2020 m. jie bus vykdomi plačiau. Komisija taip pat užmezgė ryšius su Tarptautinės standartų organizacijos 307-uoju techniniu komitetu blokų grandinės ir paskirstytojo registro technologijų klausimais. Europos standartizacijos organizacijos³⁵ pakviestos imtis iniciatyvos apibrėžti blokų grandinės charakteristikas, kurios būdingos Europos Sąjungai.

³³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/pre-information-notice-eu-blockchain-observatory-forum>.

³⁴ Direktyva 2013/50/ES.

³⁵ CEN, CENELEC ir ETSI.

6 langelis

1. Komisija 2018 m. antrą ketvirtį surengs viešas konsultacijas dėl tolesnio reguliuojamos informacijos apie biržines ES reguliuojamųjų rinkų bendrovės skaitmeninimo, taip pat dėl galimo Europos finansinio skaidrumo vartų iniciatyvos, pagrįstos paskirstytojo registro technologija, įgyvendinimo.
2. Apsvarstydamą visas galimas svarbias teises pasekmes, Komisija toliau rengs visapusę paskirstytojo registro technologijos ir blokų grandinės strategiją, kuri apims visus ekonomikos sektorius ir, be kita ko, sudarys sąlygas Europos Sąjungoje taikyti „FinTech“ ir „RegTech“ sprendimus.
3. 2018 m. vasario mėn. Komisija pradėjo ES blokų grandinės stebėjimo centro ir forumo veiklą ir, siekdama plėtoti tarpvalstybines paslaugas, pradėjo rengti ES viešosios blokų grandinės infrastruktūros galimybių studiją. Bus vertinama, ar pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę gali būti sukurta blokų grandinė pagrįsta skaitmeninių paslaugų infrastruktūra. Padedama ES blokų grandinės stebėjimo centro ir forumo bei Europos standartizacijos organizacijų, Komisija toliau vertins teisinius, valdymo ir masto didinimo aspektus ir prisidės prie sąveikumo gerinimo ir standartizavimo pastangų, be kita ko, vykdydama Naujos kartos interneto iniciatyvą, toliau vertins blokų grandinės naudojimo atvejus ir jos pritaikymo būdus.

2.4. Reguliavimo ir priežiūros institucijų gebėjimų stiprinimas ir žinių sklaida ES „FinTech“ laboratorijoje

Tarp didžiausių kliūčių, kylančių finansų pramonei diegiant naujas technologijas, yra tikrumo ir gairių, kaip jas naudoti, stoka, susiskaidymas ir nevienodi nacionalinių reguliavimo ir priežiūros institucijų požiūriai.

Kai kurie technologijų tiekėjai jau deda pastangas informuoti reguliavimo ir priežiūros institucijas apie savo technologijų pobūdį ir jų taikymą finansų sektoriuje. Tačiau daugelis institucijų vengia dalyvauti mokymuose ar įsitraukti į tam tikrų pardavėjų rengiamas diskusijas.

Komisija sukurs ES „FinTech“ laboratoriją, kuri padėtų stiprinti reglamentavimo ir priežiūros gebėjimus ir gerinti naujų technologijų suvokimą. Tai bus daroma organizuojant pristatymus ir ekspertų diskusijas nekomercinėje ir neutralioje finansinių technologijų laboratorijoje. Laboratorijoje daugelis pardavėjų, ypač iš ES, turės galimybę bendrauti su reguliavimo ir priežiūros institucijų atstovais, kad galėtų iškelti ir aptarti reglamentavimo ir priežiūros problemas.

Tarp aptartinių technologijų galėtų būti:

- atpažinties ir tapatumo nustatymo technologijos,
- konkretūs paskirstytojo registro technologijos, debesijos technologijos, mašinų mokymosi ir dirbtinio intelekto naudojimo atvejai,
- programų sąsajos, atvirieji bankininkystės standartai ir
- „RegTech“.

7 langelis

Komisija nuo 2018 m. antro ketvirčio organizuos tikslinius konkrečioms inovacijoms skirtus ES „FinTech“ laboratorijos seminarus, į kuriuos Europos ir nacionalinės valdžios institucijos bus kviečiamos bendrauti su technologinių sprendimų paslaugų teikėjais neutralioje nekomercinėje erdvėje.

2.5. Technologijų panaudojimas siekiant remti mažmeninių investicinių produktų platinimą bendrojoje rinkoje

Šiuo metu į kapitalo rinkas žengiančius neprofesionaliuosius investuotojus trikdo nepaprastas investicinių produktų sudėtingumas, kaina ir su jais susijęs netikrumas. Daug nuveikta gerinant galimybes palyginti mažmeninius investicinius produktus, pavyzdžiui, keliami informacijos atskleidimo reikalavimai. Nors tai turėtų pagerinti produktų kokybę, rinkdamiesi tinkamiausią investicinį produktą neprofesionalieji investuotojai vis dar patiria dideles paieškos išlaidas.

Todėl didesnis skaidrumas, padedantis skatinti konkurenciją ir plėsti neprofesionaliųjų investuotojų pasirinkimą kapitalo rinkose, turėtų būti palaikomas duomenimis pagrįstais sprendimais, kuriems naudojamos naujos veiksmingesnės technologijos, užtikrinančios išsamią, palyginamą ir lengvai prieinamą informaciją. Tokiose priemonėse būtų galima naudoti viešai prieinamą atskleistą informaciją ir sukurti patogias sąsajas, jungiančias esamas duomenų bazines ir tokias skaitmenines priemones kaip internetinės skaičiuoklės, palyginimo programos, automatiniai konsultantai ar fondų parduotuvės (angl. *fund supermarkets*). Tam reikia atlikti nemažą darbą siekiant užtikrinti duomenų rinkinių sąveiką ir tinkamų algoritmų plėtrą, kartu pasirūpinant, kad rezultatai būtų pristatomi sąžiningai ir lengvai suprantamai. Todėl Komisija nagrinės, kokių dabar yra technologijomis pagrįstų skaitmeninių sąsajų, padedančių pavieniams asmenims rasti tinkamų ir ekonomiškai efektyvių mažmeninių investicinių produktų visose ES kapitalo rinkose, ir kokia jų padėtis.

3. FINANSŲ SEKTORIAUS SAUGUMO IR VIENTISUMO DIDINIMAS

Kibernetinis saugumas yra svarbus ES politikos priemonių dėmuo, o padidinti ES finansų sektoriaus kibernetinį atsparumą yra Komisijos prioritetas. Vis dėlto didelio dėmesio sulaukiantys kibernetiniai išpuoliai primena, kad stiprinti sistemų atsparumą ir užtikrinti vientisumą reikia nuolat. Kadangi kibernetinių grėsmių valstybių sienos nesulaiko, reikia labai suderinti nacionalinius reglamentavimo ir priežiūros reikalavimus ir lūkesčius. Finansų sektorius vis labiau priklauso nuo skaitmeninių technologijų, todėl būtina užtikrinti jo saugumą ir atsparumą. Šiuo klausimu Komisija pripažįsta, kad saugumo aspektus svarbu integruoti į skaitmenines paslaugas projektavimo etape, todėl šiuo klausimu jau pateikė pasiūlymą³⁶ sukurti europinę IRT saugumo produktų ir paslaugų sertifikavimo sistemą.

³⁶ Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl ENISA, ES kibernetinio saugumo agentūros, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013, ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo pasiūlymas (Kibernetinio saugumo aktas).

Nors finansų sektoriaus parengtis geresnė už kitų, tačiau jis labiausiai puolamas. Operacinė ir kibernetinė rizika kelia vis didesnę pavojų finansų sistemos stabilumui ir mažina pasitikėjimą, kuris mūsų finansų rinkoms būtinas. Pripažinęs galimą grėsmę finansų sektoriaus stabilumui, Europos Parlamentas paragino Komisiją „užtikrinti, kad kibernetinis saugumas būtų svarbiausias „FinTech“ veiksmų plano prioritetas“³⁷. Vis nauji kibernetiniai incidentai, vykstantys pasinaudojant pamatinėmis sistemų ir organizacijų saugumo spragomis, rodo, kad kiekvienoje organizacijoje nepaprastai svarbu laikytis pagrindinių kibernetinės higienos taisyklių³⁸. Siekiant užtikrinti vientisumą reikia griežtesnių kibernetinės higienos priemonių ir reikalavimų. Įmonėms Europos Sąjungoje kibernetinės higienos standartai taikomi ir griežtinami nevienodai, ir šie skirtumai didžia dalimi priklauso nuo pramonės ir nacionalinės praktikos. Galiojančiuose ES lygmens finansinių paslaugų teisės aktuose, ypač tuose, kurie taikomi finansų rinkos infrastruktūroms ir mokėjimams, jau yra konkrečių reikalavimų dėl IT išteklių ir sistemų vientisumo ir valdymo. Kitose srityse keliami bendresnio pobūdžio reikalavimai, pavyzdžiui, veiklos tęstinumo arba bendrieji operacinės rizikos reikalavimai.

Valstybės narės toliau perkelia Tinklų ir informacijos sistemų saugumo direktyvos³⁹ nuostatas dėl kitoms finansinėms paslaugoms keliamų saugumo reikalavimų. Tačiau ES finansų sektoriaus teisės aktuose likę spragų ir, norint padidinti sektoriaus atsparumą, reikia jas pašalinti. Prieš imantis tokių veiksmų reikėtų atidžiai išnagrinėti priežiūros reikalavimus ir praktiką⁴⁰. Taip galima nustatyti, kaip geriausia taikyti bendro pobūdžio reikalavimus.

Norint pagerinti kibernetinį saugumą taip pat labai svarbu suteikti galimybę tirti grėsmes ir dalytis informacija. Glaudesnis bendradarbiavimas ir grėsmių tyrimo koordinavimas visame ES finansų sektoriuje padės išvengti kibernetinių grėsmių ir jas sušvelninti. Kai kurie „FinTech“ konsultacijų respondentai išreiškė susirūpinimą, kad teisės aktai gali riboti dalijimąsi informacija apie kibernetines grėsmes. Pavyzdžiui, jis gali būti nesuderinamas su Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu. Tačiau šiame reglamente pripažįstama, kad tinklų ir informacijos saugumui užtikrinti būtinas ir proporcingas asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas interesas.

Priežiūros institucijos vis dažniau testuoja skverbimą ir atsparumą, kad įvertintų, ar kibernetinė gynyba ir saugumo reikalavimai veiksmingi. Griežtas testavimas jau dabar yra pramonės geriausia praktika, ir valdžios institucijos vis dažniau paveda atlikti testus ir nurodo testavimo tvarką. Kadangi finansų įstaigų ir finansų rinkų infrastruktūros veikia tarpvalstybiniu mastu, didėjantis testavimo sistemų skaičius laikomas nepagrįstų išlaidų ir galbūt didesnės rizikos priežastimi. Suinteresuotieji subjektai pabrėžė, kad Europos lygmeniu reikia labiau koordinuoti reglamentavimą ir priežiūrą. Jie teigė, kad, be šių pastangų, reikia geresnio jurisdikcijų bendradarbiavimo ir valdžios institucijų abipusio pasitikėjimo neskelbtiniais testų rezultatais. Šiomis aplinkybėmis Komisija daug žadančiomis laiko ECB, Europos ir

³⁷ Pranešimas „FinTech“: technologijų įtaka ateities finansų sektoriui, Ekonomikos ir pinigų politikos komitetas, pranešėja Cora van Nieuwenhuizen, 2016/2243(INI), 2017 m. balandžio 28 d.

³⁸ ENISA, *Review of the Cyber Hygiene practices*, 2016 m. gruodžio mėn., p. 14, [skelbiama čia](#).

Kibernetinė higiena yra vienas iš pagrindinių informacijos saugumo principų [...]. Jai reikia sukurti nesudėtingas įprantamas priemones, kurios sumažintų kibernetinių grėsmių riziką. Pamatinė prielaida – gera kibernetinės higienos praktika gali sumažinti riziką, kad viena pažeidžiama organizacija bus panaudota kaip įrankis išpuoliams surengti arba tiekimo grandinei suardyti, ir taip padidinti įmonių atsparumą.

³⁹ Direktyva (ES) 2016/1148.

⁴⁰ Financial Stability Board, *Stocktake of publicly released cybersecurity regulations, guidance and supervisory practices*, October 2017, pp. 65–70, [skelbiama čia](#) (dar reikia patvirtinti).

nacionalinių priežiūros institucijų pastangas, pavyzdžiui, sukurti visai ES skirtą testavimo sistemą *Threat Intelligence Based Ethical Red Teaming (TIBER-EU)*. Vertinant didelių finansų rinkos dalyvių kibernetinį atsparumą visame ES sektoriuje galima veiksmingai ir efektyviai nustatyti, kurie visos ES finansų sistemos stabilumo ir vientisumo aspektai yra pažeidžiami.

Siekiant didesnio kibernetinio atsparumo reikia kolektyvinio ir plataus požiūrio, veiksmingo mokymo ir sąmoningumo ugdymo veiksmų. Todėl Komisija, siekdama visoje Europoje gerinti skaitmeninius įgūdžius (be kita ko, kibernetinio saugumo srityje) neseniai priėmė Skaitmeninio švietimo veiksmų planą⁴¹. Kibernetinės grėsmės yra pasaulinio pobūdžio, todėl akivaizdu, kad šiai rizikai pašalinti labai svarbus tarptautinis bendradarbiavimas. Taigi Komisija aktyviai dalyvauja su finansinių paslaugų kibernetiniu saugumu susijusiame G 20 ir G 7 darbe.

8 langelis

- 1. Komisija 2018 m. antrą ketvirtį surengs seminarą viešojo ir privačiojo sektorių atstovams, kuriame bus nagrinėjama ir vertinama, kas kliudo finansų rinkos dalyviams keistis informacija apie kibernetines grėsmes, ir ieškoma galimų sprendimų, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi duomenų apsaugos standartų.**
- 2. Komisija ragina Europos priežiūros institucijas iki 2019 m. pirmo ketvirčio pabaigos surinkti informaciją apie esamą su IRT saugumo ir valdymo reikalavimais susijusią priežiūros praktiką visuose finansų sektoriuose ir, kai tikslinga, a) apsvarstyti galimybę paskelbti gaires, kuriomis būtų siekiama užtikrinti priežiūros konvergenciją ir IRT rizikos valdymo ir mažinimo reikalavimų vykdymą ES finansų sektoriuje, ir, b) jei reikia, suteikti Komisijai technines konsultacijas dėl poreikio tobulinti teisės aktus.**
- 3. Komisija ragina Europos priežiūros institucijas iki 2018 m. ketvirto ketvirčio pabaigos įvertinti nuoseklios kibernetinio atsparumo testavimo sistemos, skirtos dideliems rinkos dalyviams ir didelei infrastruktūrai visame ES finansų sektoriuje, kūrimo kaštus ir naudą.**

⁴¹ Skaitmeninio švietimo veiksmų plano 7 veiksmu siekiama spręsti skaitmeninių permainų uždavinius inicijuojant: i) ES masto sąmoningumo ugdymo kampaniją, skirtą švietimo specialistams, tėvams ir besimokantiems asmenims, siekiant padidinti saugumą internete, kibernetinę higieną ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis; ii) informavimo apie kibernetinį saugumą iniciatyvą, remiantis piliečiams skirta Europos skaitmeninės kompetencijos programa, kad žmonės išmokytų naudotis technologijomis su pasitikėjimu ir atsakingai.

IŠVADOS

Sparti „FinTech“ pažanga atneša struktūrinių pokyčių į finansų sektorių. Tokioje sparčiai kintančioje aplinkoje pernelyg kategoriškas ir skubotas reglamentavimo kelia nepageidaujamų pasekmių riziką. Tačiau reali ir rizika, kad, vengiant atnaujinti politikos ir reguliavimo sistemas, ES finansinių paslaugų teikėjai gali atsidurti nepalankioje padėtyje rinkoje, kuri tampa vis globalesnė. Gali atsitikti ir taip, kad pagrindiniai rizikos aspektai, pavyzdžiui, kibernetinio saugumo atveju, liks pražiūrėti.

Šiame „FinTech“ veiksmų plane numatyta ir diegti „FinTech“ sprendimus padėsiančių rėmimo priemonių, ir aktyvių priemonių, kuriomis būtų skatinama naujų sprendimų paieška ir ryžtingai šalinama nauja rizika ir problemos. Komisija suplanavo darbus, kurie sudarys sąlygas kurti, pritaikyti ir, kai įmanoma, paskatinti finansų sektoriaus inovacijas, kartu nuolat užtikrinant finansinį stabilumą ir didelę vartotojų bei investuotojų apsaugą. Tai svarbi nuostata, būdinga platesniam strateginiam požiūriui į reglamentavimą pokrizinėje aplinkoje. Tikslas yra trejopas: pasinaudoti sparčia technologijų pažanga ES ekonomikos, piliečių ir pramonės labui, skatinti Europos finansų sektoriaus konkurencingumą ir novatoriškumą ir užtikrinti ES finansų sistemos vientisumą.